Podlaskie Wieści Oświatowe

Nr 1 (203) ISSN 1509-3336 styczeń 2018

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W numerze:

Realizacja Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021

V Wojewódzki Konkurs Historyczno-Literacki ,, By czas nie zaćmił i niepamięć".
W poszukiwaniu prawdy o Katyniu, Smoleńsku i Obławie Augustowskiej 5

Konkurs literacki ,, W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm? " 7

Prace nagrodzone w konkursie literackim ,,W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?" 10

Prace wyróżnione w konkursie literackim ,,W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?" 11

Konkurs teatralny ,,Patriotyzm dawniej i dziś" 16

Dąbrowscy liceliści zwycięzcami teatralnego konkursu ,,Patriotyzm dawniej i dziś" 17

Konkurs teatralny ,,Patriotyzm dawniej i dziś" 18

Konkurs plastyczny dla dzieci w wieku przedszkolnym ,,Za co kocham Polskę?" 19

,,Zachować pamięć. Nasze drogi do niepodległości" - warsztaty dla nauczycieli 21

Wychowanie patriotyczne

,,Jestem Polakiem" - wychowanie patriotyczne w przedszkolu 27

Zdjęcia na okładce przedstawiają nagrodzone rysunki dzieci biorących udział w Wojewódzkim Konkursie Plastycznym dla dzieci w wieku przedszkolnym „Za co kocham Polskę".

Na pierwszej stronie praca Zuzanny Giesko, lat 6 ze Szkoły Podstawowej nr 12 im. Zygmunta Glogera w Białymstoku, opieka artystyczna: Agnieszka Kikolska-Giesko.

Na ostatniej stronie:
od góry - praca Joanny Latos, lat 6 z Przedszkola Samorządowego nr 1 w Białymstoku,
opieka artystyczna: Dorota Rutkowska,
na dole – praca Hanny Muchy, lat 5 z Przedszkola Samorządowego nr 81 w Białymstoku,
opieka artystyczna Iwona Romanowska.

Miesięcznik Kuratorium Oświaty w Białymstoku Rynek Kościuszki 9, 15-950 Białystok
tel. (85) 748 48 48, fax (85) 748 48 49, e-mail: kuratorium@kuratorium.bialystok.pl, www.kuratorium.bialystok.pl

Skład kolegium redakcyjnego: Bożena Arłukiewicz, Maryla Boćkowska, Grażyna Czyżewska, Dariusz Daniluk, Jolanta Górska, Tadeusz Halicki, Maritta Kossakowska, Jolanta Broda, Anna Móżdżyńska, Marek Onoszko, Lucja Orzechowska, Krzysztof Ostrowski, Maria Pawełko, Barbara Pietraszuk, Alicja Witkowska .

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów i zmiany tytułów, nie odpowiada za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.

Skład i druk: Drukarnia ARES s.c. R. i A. Józefowicz, ul.Włościańska 58, 15-199 Białystok, tel. 856 754 305,
e-mail: andrzej@aresdruk.pl, www.aresdruk.pl
Nakład: 800 egz

Szanowni Państwo,
Drogie Dzieci, Drodzy Uczniowie

Odzyskanie w 1918 roku niepodległości było jednym z najważniejszych wydarzeń w dziejach Narodu Polskiego. Stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości jest wielkim świętowaniem doniosłych wydarzeń z przeszłości i niech stanie się również zachętą do wspólnego budowania przyszłości Polski.

Z wielką satysfakcją przyglądam się efektom pracy dzieci i młodzieży - uczestników konkursu plastycznego, literackiego i teatralnego. Wzruszają prace plastyczne przedszkolaków, które całą paletą barw odpowiedziały na pytanie „Za co kocham Polskę?". Jestem pod wrażeniem dojrzałych i zróżnicowanych w formie prac literackich uczniów szkół podstawowych i dotychczasowych gimnazjów. Cieszy inwencja młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, a szczególnie to, że scenariusz każdego przedstawienia prezentowanego w Teatrze Dramatycznym im. A. Węgierki w Białymstoku został opracowany przez młodzież lub z jej udziałem.

Słowa wdzięczności kieruję do Wojewody Podlaskiego Pana Bohdana Paszkowskiego za możliwość autorskiej realizacji projektów, które w bieżącym roku zostały dofinansowane w ramach Wieloletniego Programu Niepodległa na lata 2017-2021. Dzięki temu do dzieci, młodzieży i nauczycieli trafiły środki finansowe w wysokości 70 tysięcy złotych, co umożliwiło realizację dwóch projektów: warsztatów regionalnych dla nauczycieli oraz trzech konkursów dla dzieci i młodzieży.

Wszystkim uczestnikom konkursów serdecznie gratuluję. Myślę, że udział w konkursach może być początkiem ciekawej, twórczej drogi. Życzę Wam, abyście nieustannie rozwijali swoje talenty i uzdolnienia – dla siebie i dla Niepodległej.

Wyrazy uznania kieruję do Nauczycieli oraz Opiekunów dzieci i uczniów uczestniczących w konkursach. Dali Państwo swoim wychowankom możliwość przeżycia pięknego i ważnego doświadczenia.

Dziękuję Kierownictwu i Pracownikom Młodzieżowego Domu Kultury w Białymstoku, Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku, Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku, Teatru Dramatycznego im. A. Węgierki w Białymstoku za znakomitą realizację całego przedsięwzięcia. Państwa osobiste zaangażowanie pozwoliło uzyskać wspaniałe efekty.

Jadwiga Mariola Szczypiń
Podlaski Kurator Oświaty

WOJEWODA PODLASKI
Bohdan Paszkowski

11 listopada 2018 roku przypada setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Dla nas, Polaków, jest to niezwykle radosna rocznica i ogromnie ważna. Czas poprzedzający to wydarzenie stwarza szczególną okazję do refleksji nad przeszłością naszej Ojczyzny, nad patriotyzmem, nad naszymi obywatelskimi rolami i powinnościami. Taki jest główny sens i przekaz wszelkich rocznicowych obchodów oraz wydarzeń z nimi związanych, bo jest właściwe i potrzebne, aby radosnym i podniosłym uroczystościom oraz patriotycznym przeżyciom towarzyszyły: wdzięczność poprzednim pokoleniom, pogłębienie historycznej wiedzy oraz umocnienie przekonania, że musimy jak najlepiej – każdego dnia i na miarę swych możliwości – służyć Polsce.

W związku z setną rocznicą podejmowanych jest wiele inicjatyw. Rada Ministrów w roku ubiegłym przyjęła Program Wieloletni NIEPODLEGŁA na lata 2017-2021, alokując na ten cel odpowiednie środki finansowe. Na poziomie województw operatorami Programu są wojewodowie. Efektem Programu w 2017 r. było zakwalifikowanie do realizacji 25 projektów z 16 województw, z czego dwóch w województwie podlaskim (warsztaty dla nauczycieli oraz trzy konkursy dla uczniów), które zaproponowało i koordynowało Kuratorium Oświaty w Białymstoku.

Konkursy stały się wydarzeniami oświatowymi. Dziękuję wszystkim, którzy nad nimi pracowali. Szczególną wdzięczność wyrażam Pani Kurator Jadwidze Marioli Szczypiń oraz pracownikom Kuratorium Oświaty, koordynatorom, zajmującym się poszczególnymi projektami. Dziękuję instytucjom współpracującym: CEN w Białymstoku, CEN w Suwałkach, IPN, MDK w Białymstoku, Teatrowi Dramatycznemu w Białymstoku.

Szczególnie serdecznie gratuluję wszystkim zwycięzcom i finalistom konkursów oraz ich opiekunom. Dziękuję za pozytywne emocje i refleksje, jakie konkursy i wszystkie prace konkursowe wywołały.

Bohdan Paszkowski
Wojewoda Podlaski

V Wojewódzki Konkurs Historyczno-Literacki „By czas nie zaćmił i niepamięć". W poszukiwaniu prawdy o Katyniu, Smoleńsku i Obławie Augustowskiej

Od 2012 r. młodzież z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych ma możliwość wypowiedzenia się na temat bardzo ważnych wydarzeń z historii Polski poprzez udział w Wojewódzkim Konkursie Historyczno-Literackim „By czas nie zaćmił i niepamięć". Pomysłodawcą i organizatorem tego przedsięwzięcia jest Pan Jarosław Zieliński - Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W tym roku szkolnym po raz pierwszy Konkurs został przeprowadzony wspólnie z Podlaskim Kuratorem Oświaty, Panią Jadwigą Mariolą Szczypiń.

Celem Konkursu jest poznawanie przez młodzież ważnych wydarzeń z najnowszej historii Polski, aby na podstawie wiedzy i tradycji, a nie uprzedzeń i emocji kształtowała świadomość historyczną i narodową. Podejmowanie samodzielnych poszukiwań badawczych oraz wysiłków w celu zrozumienia istoty procesów historycznych może uświadomi uczestnikom Konkursu, że doświadczenia historyczne narodów wpływają na kształtowanie postaw i mentalność kolejnych pokoleń. Może również wzmacniać ich system wartości społecznych i etycznych.

W roku szkolnym 2017/2018 myśl przewodnia Konkursu brzmiała – „W poszukiwaniu prawdy o Katyniu, Smoleńsku i Obławie Augustowskiej."

To ważne działanie wychowawczo-edukacyjne wzmacnia wiele aspektów funkcjonowania polskiej szkoły. Kładzie nacisk na wzorce i oczekiwane postawy, więc akcentuje wychowawczą funkcję szkoły. Poszerza ofertę edukacyjną, tworząc uczniom przestrzeń do poznania prawdy historycznej i rozpoznania własnych możliwości naukowo-literackich. Krzewi miłość do Ojczyzny, której losy bywały okrutne, a z krwi bohaterów, ludzi niewinnych wyrosła wolna Polska. Te wartości jeszcze przed dwoma laty nie były akcentowane w szkolnych programach wychowawczych i edukacyjnych. To smutne i aż niewyobrażalne, a jednak prawdziwe. Tym większe znaczenie ma podejmowanie działań uczących postaw szacunku do przeszłości Ojczyzny, miłości do Ojczyzny i troski o Nią.

Zauważyć należy takie walory Konkursu, jak możliwość własnej refleksji nad wydarzeniami z przeszłości Polski i spisanie ich w różnych formach literackich, poznawanie prawdy historycznej, zachowywanie jej od utraty i zapomnienia, a także krzewienie wiedzy o zdarzeniach i ich uczestnikach. Odnajdywanie świadectw, rozmowy ze świadkami historii, z ich potomkami bądź rodzinami, praca na źródłach historycznych, opisywanie postaw patriotycznych okupionych wysoką ceną wolności, zdrowia, bardzo często – życia, to ważna lekcja dla ludzi młodych, wchodzących w dojrzałe życie. Taką propozycją jest Konkurs „By czas nie zaćmił i niepamięć".

Po raz piąty poprowadzony w roku szkolnym 2017/2018 cieszył się dużym zainteresowaniem młodzieży. Uczestniczyło w nim 44 uczniów z gimnazjów i 31 ze szkół ponadgimnazjalnych. Liczba uczestników z roku na rok zwiększa się. Cieszy to bardzo wszystkich towarzyszących tej idei. Konkurs obejmuje całe województwo podlaskie. Uczniowie z różnych stron i z różnych szkół opisują Zbrodnię Katyńską, Obławę Augustowską i Katastrofę Smoleńską. Docierają do żyjących uczestników i świadków poznawanej historii, poszukują źródeł, prezentują własne badania, stawiają pytania badawcze i starają się odpowiedzieć na nie. Poznają, identyfikują i nazywają towarzyszące ich pracy uczucia i refleksje. Nierzadko przyznają, że będą kontynuować tę pracę. Konkurs jest potrzebny tym młodym ludziom, polskiej szkole i Polsce.

Laureatami V edycji Konkursu zostali:

Kategoria gimnazja:

I miejsce - Emila Nartowicz – Tykocin

II miejsce – Julia Nieciecka – Łomża i Katarzyna Naruk – Augustów

III miejsce – Weronika Dołżyk – Kalinówka Kościelna

Kategoria szkoły ponadgimnazjalne:

I miejsce – Szymon Grablun – Sejny

II miejsce – Marta Kisielewska – Suwałki

III miejsce – Krzysztof Karpowicz – Białystok

Wyróżnienia otrzymali:
Zuzanna Dworakowska (Białystok),

Łukasz Dębski (Białystok),
Magdalena Iwaszko (Suwałki),
Sylwia Andruszkiewicz (Suwałki),
Dominika Sycewicz (Bielsk Podlaski).

Uczestnicy Konkursu w swoich pracach zawarli następujące refleksje: Pamiętam słowa wypowiedziane przez Marszałka Józefa Piłsudskiego, które brzmią „Naród, który traci pamięć, przestaje być Narodem- staje się jedynie zbiorem ludzi, czasowo zajmujących dane terytorium". Rozumiem je w ten sposób, że każdy naród i każde państwo, które chcą przetrwać, być silnymi i mieć przed sobą przyszłość powinny usilnie dbać o własną historię i tradycję, szanując je i pielęgnując. Tym powinna zajmować się polityka historyczna państwa prowadzona przez najwyższe władze. Jej celem powinno być wychowywanie kolejnych pokoleń Polaków w duchu świadomości i patriotyzmu, przekazujących sobie najwyższe wartości zawarte w trzech krótkich słowach - Bóg, Honor, Ojczyzna. Podstawą tego wszystkiego powinna być właśnie Pamięć, której dowody można dawać codziennie, ucząc się ojczystej historii, pamiętając o rocznicach i czcząc je, biorąc udział w różnych działaniach ku chwale Ojczyzny.[E. Nartowicz]

W tym roku przypada 72. rocznica Obławy Augustowskiej, 77. rocznica ludobójstwa w Katyniu oraz 7. rocznica katastrofy lotniczej w Smoleńsku. Dzisiaj już można otwarcie mówić o tych wydarzeniach. Należy więc dołożyć wszelkich starań, aby nie ustały działania w odkrywaniu prawdy o ludobójstwie dokonanym na naszym narodzie, na Polakach, którzy ponieśli śmierć w imię Ojczyzny. Historia tych ludzi i ich rodzin jest jednocześnie historią społeczeństwa, a historia społeczeństwa jest jednocześnie historią narodu. Naszym moralnym obowiązkiem jest dbanie o pamięć tych, którzy walczyli do końca – o pamięć tych, którzy zginęli w Katyniu, Smoleńsku czy podczas Obławy Augustowskiej. [S. Rutkowski]

Pisząc pracę konkursową, czerpałem inspirację z ubiegłorocznego jubileuszu 1050-lecia Chrztu Polski. Wydarzenie to dało początek państwowości polskiej oraz wspólnocie narodowej. Przez wieki wiara ojców stanowiła podstawę polskiej tożsamości. Czasami w prostych słowach można wyrazić wielką myśl: „Tylko pod krzyżem, tylko pod tym znakiem / Polska jest Polską, a Polak Polakiem". Postaram się opisać swoje refleksje na temat dramatycznej historii naszej Ojczyzny z perspektywy najważniejszego dla Polaków symbolu. Przez wieki krzyż towarzyszył naszej wspólnocie, zarówno w chwilach chwały, jak i w momentach, kiedy nasz naród walczył o przetrwanie. [S. Grablun]

Pamięć o Zbrodni Katyńskiej, Obławie Augustowskiej i Katastrofie Smoleńskiej jest naszym obowiązkiem. Młodzież chce uczestniczyć w pielęgnowaniu historii Polski, historii regionu, historii rodziny, by ocalić od zapomnienia czas z przeszłości. Taka postawa zasługuje na uznanie, ponieważ z niej wyrasta szacunek i troska o własny kraj, utożsamianie się z nim – fundament świadomego obywatelstwa, fundament patriotyzmu.

Uczestnicząc w tegorocznej edycji Konkursu, można było obserwować, jak młodzież była dumna i zaszczycona udziałem w tym wyjątkowym zadaniu. Wszyscy zostali uhonorowani pamiątkowymi upominkami. Laureaci otrzymali nagrody.

V Wojewódzki Konkurs Historyczno-Literacki „By czas nie zaćmił i niepamięć". W poszukiwaniu prawdy o Katyniu, Smoleńsku i Obławie Augustowskiej wzbogaca rozpoczęte obchody stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę, wzmacnia ich ideę i ukazuje różne drogi uzyskania wolności, różne obowiązki wynikające z posiadania wolności i liczne korzyści z życia w wolnej, niepodległej i suwerennej Polsce.

Jako podsumowanie za uczestnikiem Konkursu, Krzysztofem Karpowiczem, przytaczam słowa Romana Dmowskiego, jednego z wielkich Polaków walczących o odzyskanie niepodległości przez Polskę, budujących wolną Ojczyznę, wiernie Jej służącym:

„Jestem Polakiem – to słowo w głębszym rozumieniu wiele znaczy. Jestem nim nie dlatego tylko, że mówię po polsku, że inni mówiący tym samym językiem są mi duchowo bliżsi i bardziej dla mnie zrozumiali, że pewne moje osobiste sprawy łączą mnie bliżej z nimi, niż z obcymi, ale także dlatego, że obok sfery życia osobistego, indywidualnego znam zbiorowe życie narodu, którego jestem cząstką, że obok swoich spraw i interesów osobistych znam sprawy narodowe, interesy Polski, jako całości, interesy najwyższe, dla których należy poświęcić to, czego dla

osobistych spraw poświęcić nie wolno."

Wykorzystywanie przez uczniów podlaskich szkół takich myśli, wzorowanie się na takich postaciach w swoich pracach jest dowodem na poważne walory wychowawcze i edukacyjne Konkursu „By czas nie zaćmił i niepamięć". Aspekt wychowawczy ma tu pierwszą rangę, ponieważ wiedza zdobyta i przekazana przez młodzież uczestniczącą w Konkursie z pewnością pozostawi swój ślad w ich dalszych działaniach życiowych. Jak stwierdził w liście skierowanym do dyrektorów szkół Pan Jarosław Zieliński (cyt.): Jedną z form uczczenia ofiar tych tragicznych wydarzeń, utrwalenia ich w naszej pamięci, zapewnienia im trwałego miejsca w świadomości narodowej kolejnych pokoleń Polaków, a także poszukiwania pełnej prawdy, bez przemilczeń i zakłamań o tych ważnych i bolesnych kartach naszych dziejów, może stać się udział w Konkursie „By czas nie zaćmił i niepamięć", do którego raz jeszcze zapraszamy i zachęcamy.

Zachęcam uczniów szkół z województwa podlaskiego do udziału w przyszłym roku szkolnym w kolejnej edycji Konkursu. Zachęcam nauczycieli do pielęgnowania edukacji patriotycznej podczas prowadzonych przez nich zajęć. Dyrektorów szkół uwrażliwiam na wielką korzyść płynącą z troski o wychowawczą rolę szkoły.

Bożena Dzitkowska
Wicekurator Oświaty

Konkurs literacki „W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?"

Konkurs literacki „W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?" zorganizowano w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa" na lata 2017-2021, którego realizatorem jest Wojewoda Podlaski, a koordynatorem Podlaski Kurator Oświaty. Działań związanych z przeprowadzeniem konkursu podjęło się Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku.

Konkurs był adresowany do uczniów szkół podstawowych i dotychczasowych gimnazjów z województwa podlaskiego. Jego celem było pogłębianie patriotycznych postaw uczniów, poszerzenie ich wiedzy na temat historycznego i współczesnego rozumienia patriotyzmu, kształtowanie poczucia świadomości narodowej i szacunku wobec własnego państwa, rozwijanie twórczego zaangażowania uczestników, a także wyłonienie najlepszych prac literackich przedstawiających, popularyzujących i promujących ideę patriotyzmu.

W konkursie wzięli udział uczniowie z 68 szkół podstawowych i 15 dotychczasowych gimnazjów z województwa podlaskiego. Nadesłano 303 prace, z czego 254 ze szkół podsta-

wowych i 49 z gimnazjów. Były one zróżnicowane pod względem obszerności i formy literackiej (wiersze, teksty prozatorskie: opowiadania, wywiady, felietony, eseje, scenariusze, listy).

Do oceny prac powołana została komisja w składzie:

Beata Borys – przewodnicząca komisji, konsultant ds. edukacji polonistycznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku,
dr Tadeusz Mosiek – wizytator Kuratorium Oświaty w Białymstoku,
Małgorzata Dunaj-Baczewska – konsultant ds. edukacji wczesnoszkolnej i wychowania przedszkolnego Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku,
Małgorzata Konopka – nauczyciel bibliotekarz Biblioteki Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku,
Elżbieta Korzeniecka – nauczyciel bibliotekarz Biblioteki Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku,
Grażyna Łaniewska – konsultant ds. wychowania i profilaktyki Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku.

Oceniając prace konkursowe, komisja brała pod uwagę ich zgodność z tematem i celami konkursu, poziom merytoryczny i artystyczny, poprawność stylistyczną i językową, ortografię i interpunkcję.

Po zapoznaniu się z pracami komisja przyznała trzy równorzędne nagrody i dziesięć równorzędnych wyróżnień.

Uroczysta gala podsumowująca konkurs odbyła się 24 listopada 2017 r. w Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku. Prowadziła ją Małgorzata Dunaj-Baczewska. Uroczystość rozpoczął występ Julianny Falkowskiej (skrzypce) – uczennicy Szkoły Podstawowej nr 1 im. Juliusza Słowackiego w Białymstoku, która zaprezentowała utwór „Pszczółka" Franza Schuberta. Następnie Ewa Ściana, dyrektor CEN, przywitała gości: wojewodę podlaskiego Bohdana Paszkowskiego – realizatora projektu, wicekuratora oświaty Bożenę Dzitkowską – reprezentującą koordynatora projektu – Podlaskiego Kuratora Oświaty, wicedyrektora Wydziału Przedszkoli i Szkół Podstawowych Kuratorium Oświaty w Białymstoku Dorotę Zimnoch, wizytatora Kuratorium Oświaty w Białymstoku dra Tadeusza Mośka oraz dyrektora Departamentu Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku Ewę Mitułę.

W dalszej części gali głos zabrał wojewoda podlaski Bohdan Paszkowski. Powitał dzieci i młodzież – uczestników konkursu, a także ich opiekunów i rodziców. Podziękował im za wielkie zaangażowanie. Pogratulował laureatom. Życzył ponadto uczestnikom konkursu, aby te idee, które zostały wyrażone w ich pracach, nie ograniczały się do wypowiedzi literackiej, ale przejawiały się w ich życiu, to jest, by przenosić własne rozumienie patriotyzmu na codzienne życie, teraz i w przyszłości. Zachęcał dzieci i młodzież do udziału w licznych przedsięwzięciach, które w ramach programu „Niepodległa" zostaną zorganizowane w roku 2018.

Wicekurator oświaty Bożena Dzitkowska podkreśliła, że istotą konkursu jest to, co zaproponowała młodzież, by pokazać, jakie jest jej rozumienie patriotyzmu. Podziękowała uczestnikom za zaangażowanie, pogratulowała zwycięzcom. Zaprosiła do

udziału w kolejnych przedsięwzięciach organizowanych w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości.

Następnie przewodnicząca kapituły konkursu Beata Borys złożyła sprawozdanie z przebiegu konkursu, ogłosiła nazwiska uczniów – laureatów i wyróżnionych w konkursie oraz podała tytuły nagrodzonych prac.

Nagrody przyznano następującym uczestnikom konkursu:

-**Aleksandrze Kamieńskiej** ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Kalinówce Kościelnej za utwór zatytułowany „OGŁOSZENIE",

-**Weronice Lengiewicz** ze Szkoły Podstawowej im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Korycinie za utwór pod tytułem „Plac listopadowy",

-**Sebastianowi Tymińskiemu** ze Szkoły Podstawowej w Kuczynie za utwór zatytułowany „Młody Patriota".

Wyróżnienia przyznano następującym uczestnikom konkursu:

-**Ewie Chomiczewskiej** z Zespołu Szkół Samorządowych w Lipsku za tekst zatytułowany „Mrówcza praca narodu polskiego",

-**Małgorzacie Daraszkiewicz** ze Szkoły Podstawowej nr 43 im. Simony Kossak w Białymstoku za tekst pod tytułem „Mój patriotyzm",

-**Aleksandrze Deroń** z Publicznego Gimnazjum nr 17 Integracyjnego im. Świętego Jana Pawła II w Białymstoku za utwór pod tytułem „Zwyczajna miłość",

-**Zuzannie Falkowskiej** ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Świętego Jana Pawła II w Łapach za utwór zatytułowany „Mały patriota",

-**Klaudii Gramackiej** ze Szkoły Podstawowej im. Sybiraków w Krasnymborze za utwór pod tytułem „Lekcja patriotyzmu",

-**Julii Grochowskiej** ze Szkoły Podstawowej im. Bolesława Prusa w Poświętnem za utwór zatytułowany „Dziecięcy patriotyzm",

-**Aleksandrze Iwanickiej** ze Szkoły Podstawowej im. Obrońców Westerplatte w Rutkach Nowych za utwór zatytułowany „W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?" z podtytułem „Przypadki patriotyzmu",

-**Aleksandrze Teresie Oleksiuk** z Publicznego Gimnazjum nr 2 w Siemiatyczach za tekst zatytułowany „PRAWDZIWY PATRIOTYZM",

-**Wiktorii Sapińskiej** ze Szkoły Podstawowej nr 5 im. Mikołaja Kopernika w Zambrowie za utwór zatytułowany „Współczesny patriotyzm".

-**Amelii Suchockiej** z Publicznego Gimnazjum nr 17 Integracyjnego im. Świętego Jana Pawła II w Białymstoku za tekst pod tytułem „Patriotyzm – trudne pytania".

Po odczytaniu imion i nazwisk wyróżnionych i nagrodzonych uczniów wojewoda podlaski Bohdan Paszkowski, wicekurator oświaty Bożena Dzitkowska i dyrektor Ewa Ściana wręczyli im pamiątkowe dyplomy oraz nagrody. Następnie laureaci odczytali swe prace.

Uroczystość uświetnił występ chóru ze Szkoły Podstawowej nr 34 im. gen. Józefa Bema w Białymstoku.

dr Tadeusz Mosiek
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Prace nagrodzone w konkursie literackim „W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?”

OGŁOSZENIE

Pewnego dnia na spacerze zobaczyłam dziwną informację. Na tablicy ogłoszeń zapisano:

„Patriotyzm do wzięcia. Odbiorca pilnie poszukiwany.

Termin: ponadczasowy

Gwarancja: bezterminowa.

W ofercie:
-tradycja
-szacunek dla bohaterów
-piękno języka
-symbole narodowe
-ciepło domowego ogniska”.

Popatrzyłam zdziwiona na treść i pomyślałam:
„Tylko głupi by nie skorzystał”.

Aleksandra Kamieńska
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kalinówce Kościelnej

Plac listopadowy

Dzień dżdżysty, lecz nie deszczowy
Chłodny, lecz nie mroźny
Dzień listopadowy.

Stoisz w tłumie rozlanym dookoła placu
Jak morze wokół wysepki.
Żołnierz wyczytuje bohaterów, ich zasługi
Z których naród jest wiecznie dumny
Wsłuchany w słowa napełnia się wiarą.
Nieodłączną wczoraj, dziś,
Nieodłączną jutro.
Ty zaś nie możesz, nie potrafisz
Niewyraźne są słowa.
Zagłębiasz się w myślach
Patriotyzm – co znaczy teraz?
Patriota – kto to naprawdę?
Co powiedzą Ci, którzy tę wartość dobrze znają?
Cisza
Lecz nikogo już w większości nie ma
Została garstka ludzi
Niedostępnych, gdzieś daleko
A jednak co by powiedzieli?

„Posłuchaj mnie uważnie, Polaku młody
Szanuj ojczyznę, w której żyjesz
Bo Ty także ją tworzysz.

Rozwijaj się, kształtuj, dąż do doskonałości
Nie sięgaj po niższe, choć łatwiejsze
Lecz te najwyższe, na samej górze
Z pokolenia Orłów jesteś, nie wróbli.

Pamiętaj o tych, którzy twego kraju tworzyli historię
Walczyli byś Ty żył w Polsce wolnej
Odpłacaj się im, kiedy tylko możesz
Oni są Dobrym wzorem.

Interesuj się tym co w kraju się dzieje
I umiej stawiać dobro ojczyzny,
Ponad własny interes”.

Wtem obraz staje się barwniejszy,
Słowa wyraźniejsze
I w końcu
Dumny jesteś.

Weronika Lengiewicz
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Korycinie

Młody Patriota

Zastanawiałem się nad tym, w czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm takiego 10-letniego chłopca jak ja. Doszedłem do następującego wniosku: moim podstawowym zadaniem jest osiąganie jak najlepszych wyników w nauce. W ten sposób przygotuję się do dorosłego życia. Jako dorosła osoba będę mógł pracować dla Ojczyzny, płacić podatki i w ten sposób przyczyniać się do jej rozwoju. W czasach pokoju powinno to być na pierwszym planie, ale moi rówieśnicy żyjący np. w Warszawie w czasie Powstania Warszawskiego roznosili pocztę powstańczą, narażając własne życie. Często o tym myślę, odwiedzając na Starówce Pomnik Małego Powstańca.

Obowiązkiem każdego Polaka jest poznanie historii naszego kraju. Ja dopiero zacząłem uczyć się tego przedmiotu w szkole. Jednak wcześniej miałem okazje zapoznać się z ważnymi wydarzeniami historycznymi, np. w szkole podczas akademii z okazji Święta Niepodległości. Wraz z poznawaniem historii mam zamiar czytać książki historyczne, a jak będę starszy oglądać filmy wojenne. Szkoda, że nie żyją już moi dziadkowie, od których mógłbym się dowiedzieć czegoś więcej o czasach wojny. Wiem, że jeden z moich dziadków był kombatantem wojennym.

Dla mnie i dla mojej rodziny obchodzenie świąt państwowych jest bardzo ważne. W tym roku Święto Wojska Polskiego obchodziłem w Warszawie. Byłem z mamą i siostrą na Trakcie Królewskim, gdzie oglądałem defiladę. Od kilku lat znam hymn państwowy, godło Polski i flagę. Wiem, że naszym symbolom narodowym wszyscy powinniśmy okazywać szacunek. Biorę czynny udział w akademiach szkolnych, recytując wiersze i śpiewając pieśni. Dotychczas na lekcjach języka polskiego poznawaliśmy historię danego święta.

Chociaż jako dziecko nie znam się na polityce, to wiem, że dorośli w wyborach raz na cztery lata wybierają posłów do Sejmu i senatorów do Senatu. W podobny sposób raz na pięć lat wybierany jest również Prezydent. Nie znam szczegółów wybierania rządu, ale wiem, że ci ludzie sprawują w kraju władzę.

Zostają oni wybrani przez wszystkich Polaków i dlatego należy im okazywać szacunek. Zapewne osoby te mają różne poglądy na wiele spraw, bo widzę w telewizji, że często się kłócą. Wydaje mi się, że powinni kulturalnie rozmawiać i wspólnie ustalać jakieś dobre rozwiązania problemów. Nie tylko senatorowie i posłowie różnią się między sobą, ale pozostali ludzie też, np. kolorem skóry, poglądami na różne sprawy, religią i pochodzeniem. Aby w kraju żyło się dobrze, wszyscy powinni się szanować nawzajem. Szczególną opieką powinniśmy otaczać słabszych: dzieci, ludzi chorych, starszych, ubogich... Czasami, nie czekając na prośbę, możemy zaproponować pomoc sąsiedzką lub koleżeńską.

Żyjemy w czasach, kiedy ludzie podróżują do różnych krajów. My jeździmy za granicę, a cudzoziemcy przyjeżdżają do nas. Uczymy się ich języków, np. języka angielskiego, aby z nimi rozmawiać. Oni, tak jak my, kochają swoje ojczyzny. Może zdarzyć się tak, że ktoś z cudzoziemców próbuje obrazić nasz naród, a wtedy my powinniśmy umieć go bronić. Bardzo cieszy mnie moment, gdy Polacy zdobywają cenne nagrody, np. Nobla lub wygrywają mecze, np. piłki nożnej. Chociaż uważam, że sprawiedliwe jest, jak wygrywa lepszy, to tym bardziej się cieszę, jeśli to są Polacy.

Podsumowując, doszedłem do wniosku, że wystarczy być dobrym i kochającym synem czy bratem, pilnym uczniem, pomocnym kolegą czy sąsiadem lub oddanym ministrantem, a wtedy jest się dobrym Polakiem, czyli Patriotą. Zatem bycie Patriotą, według mnie, nie jest wcale takie trudne.

Sebastian Tymiński – uczeń klasy IV
Szkoła Podstawowa w Kuczynie

Prace wyróżnione w konkursie literackim „W czym dziś powinien przejawiać się patriotyzm?”

„Kto ty jesteś? Polak mały.
Jaki znak twój? Orzeł biały”

Któż nie zna owego wierszyka „Katechizmu polskiego dziecka” Władysława Bełzy? Jednak, czy coś ze znajomości tych słów wynika... Czy osoba, która ma wyrytą tę rymowankę na „osobistym twardym dysku” i potrafi ją wyklepać o każdej porze dnia i nocy, jest patriotą? Czy budzi ona świadomość i dumę narodową?

Co według nas oznacza słowo patriotyzm?
Dorośli często zadają nam to pytanie. Chyba sami nie znają właściwej odpowiedzi i oczekują jej od nas. A może nie ma jednoznacznej, zamkniętej definicji patriotyzmu.

Oczywistym jest, że być patriotą to kochać swoją ojczyznę, ciągle to słyszymy, ale co z tego? Przecież każdy może powiedzieć, że kocha rodzinny kraj. Czy to od razu czyni z niego patriotę?

Chodzi o to, w jaki sposób należy okazywać to uczucie.

„Należy", „Ojczyznę kochać trzeba i szanować" - słowa „trzeba", „należy" kojarzą się z obowiązkiem, a człowiek, zwłaszcza Polak nie przepada, gdy się go do czegoś zmusza. Nie można zmusić ani do miłości, ani do patriotyzmu.

Zapytam inaczej: na czym polega miłość do ojczyzny?

Kiedyś, kiedy trwała walka o wolność i niepodległość, łatwiej było zostać patriotą. Ci, którzy walczyli w obronie Polski, byli prawdziwymi bohaterami patriotami.

Łatwiej? Poświęcić swoje życie za ojczyznę? Z miłości do niej zginąć? Czy to znaczy, że teraz, kiedy nie ma bezpośredniego zagrożenia, nie ma żadnych patriotów?

Ależ są! Patrioci szanują polską flagę i godło, umieją śpiewać hymn narodowy, biorą udział w różnych wydarzeniach upamiętniających historię.

Z tego wynika, że największymi patriotami są przedszkolaki i uczniowie szkoły podstawowej. Oni najczęściej uczestniczą w apelach z okazji ważnych świąt narodowych. Znają słowa „Mazurka Dąbrowskiego" lepiej niż niejeden dorosły. Podczas śpiewania stoją wyprężeni na baczność. Kiedyś pani w przedszkolu powiedziała, że gdy słyszymy hymn, nie mamy prawa drgnąć, poruszyć nawet małym paluszkiem, choćby osa usiadła nam na nosie. Pamiętam moje zdumienie i oburzenie, kiedy oglądałam z rodzicami mecz piłki nożnej w telewizji, a oni podczas hymnu leżeli sobie na kanapie, jak gdyby nigdy nic.

To nie jest żaden argument, bo dzieci wielu rzeczy nie rozumieją i zachowują się tak, jak im się każe. Poza tym prawdziwy patriota powinien interesować się sprawami politycznymi i działać na jego korzyść państwa.

To znaczy, że patriotami mogą być tylko dorośli? I jeszcze jedno – „prawdziwy" patriota. Czy słowo 'patriota' powinno podpierać się przymiotnikiem 'prawdziwy'? Czy są nieprawdziwi patrioci? A polityka jest nudna i niewiele nas, młodych, obchodzi, czyli nie możemy być patriotami.

Nieprawda! Możemy się pilnie uczyć, brać udział w konkursach o tematyce patriotycznej.

Aha, czyli ktoś, kto uczy się gorzej lub nie jest dostatecznie dobry w jakiejś dziedzinie, nie nadaje się na patriotę.

Ale każdy może dbać o piękno polskiego języka, nie zaśmiecać go zwrotami z innych języków. I nie śmiecić dookoła siebie, dbać o czystość.

Troska o otoczenie nie jest przejawem „umiłowania ojczyzny", tylko dobrego wychowania i świadomości ekologicznej.

Patriota nie będzie niszczył społecznego mienia, nie będzie znieważał symboli narodowych.

Czyli patriota to osoba zachowująca się przyzwoicie? Czy ktoś kulturalny jest automatycznie patriotą? Przecież musi być coś szczególnego, co charakteryzuję tę postawę.

Tak... miłość do ojczyzny.

No to wracamy do punktu wyjścia.

Miłość do ojczyzny, która jest w nas. Karmieni jesteśmy okruchami patriotyzmu od urodzenia: to kołysanki śpiewane do snu; to wierszyki, których treści można na początku nie rozumieć, ale które brzmią w dzieciństwie jak najpiękniejsza muzyka, bo uczy ich najbliższa osoba; to patriotyczne pieśni, które śpiewamy wspólnie w klasie, na harcerskich zbiórkach; to książki i filmy o walecznych Polakach i ich bohaterskich czynach; to znicze zapalane na grobach bliskich i nieznanych; to święta, których wspomnienia z dzieciństwa promieniują na całe życie; to przekazywane z pokolenia na pokolenie historie – „arka przymierza między dawnymi i młodszymi laty". I z tych okruchów kiełkuje, rodzi się nasza życiowa postawa.

Jesteśmy dziećmi tej ziemi, mówimy tym samym językiem, chociaż często nie możemy się dogadać, a miłość do ojczyzny, cóż... tak jak każda miłość polega na szacunku i dbałości o nią. W szarej codzienności patriotyzm nie jest widowiskowy. Przejawia się zwyczajnym, uczciwym życiem. Ale w porywie uczucia można pisać wiersze, komponować muzykę, malować obrazy, dokonywać bohaterskich czynów, żeby wyrazić to, co tak trudno wypowiedzieć zwykłymi słowami.

A może być patriotą, to znać historię Polski, pamiętać ważne daty, kojarzyć wybitnych twórców i ich dzieła, pięknie wysławiać się w rodzimym języku? Nie wiem.

A może patriota to przeciętny Kowalski, który chodzi codziennie do pracy, kupuje polskie produkty i płaci podatki? Nie wiem.

A może przeciwnie? Może patriotyzm to czynienie dobra, konstruowanie wynalazków, wzbogacanie państwa i ułatwianie życia współobywatelom? Służenie ojczyźnie swoim intelektem, talentem, pracą? Nie wiem.

Może jest to bycie żarliwym kibicem, który nieustannie wierzy w Polskę i szaleje z radości, gdy sportowcy z orłem na piersi osiągają sukcesy podczas międzynarodowych rozgrywek? Nie wiem.

Może patriota nie wyjeżdża za granicę w pogoni za zyskiem czy sławą, lecz pozostaje w kraju, kultywuje tradycje, obchodzi święta, podziwia piękno polskiej ziemi? Nie wiem.

A może być patriotą, to skupiać w sobie te wszystkie cechy i jeszcze inne, tutaj nie wymienione.

Może być patriotą, to być dobrym człowiekiem i wychowywać dzieci na dobrych ludzi,

„Czy ją kochasz? Kocham szczerze,
a w co wierzysz? W Polskę wierzę"

Amelia Suchocka
Publiczne Gimnazjum nr 17
Integracyjne im. Świętego Jana
Pawła II w Białymstoku

Dziecięcy patriotyzm

Julia z klasy IIIa nie lada kłopot ma.
Zastanawia się dzień cały
Czy patriotyzm dotyczy też dzieci –
I to małych?
Pomyślała i tak odpowiedziała.
Patriota mały jest we wszystkim
doskonały,
Strój galowy na apel ma,
Na pamięć też hymn zna,
Wie, że Polska w Europie leży,
Czci Święto Niepodległości,
Zapala znicze na grobach żołnierzy,
Barwy narodowe szanuje,
Biało – czerwonym wiernie kibicuje.
Kocha swą Ojczyznę już od
najmłodszych lat
Tak jak jej dziadkowie, rodzice, siostra
i brat.

Julia Grochowska
Klasa IIIa
Szkoła Podstawowa
im. Bolesława Prusa
w Poświętnem

Zwyczajna miłość

jeżeli kochasz
to pragniesz jej szczęścia
wysławiasz imię, wstydu nie przynosisz
dbasz o nią, troszczysz
pracując z ochotą, zdobywasz wiedzę,
najlepiej jak umiesz
choć droga pod górę i wiatr w oczy

jeżeli kochasz to chcesz wiedzieć wszystko
o jej przeszłości
odczuwać dumę, gdy w czasach świetności
emanowała potęgą i sławą
poznać historię dokonań chwalebnych
i tych, które krzyczą grobami poległych

jeżeli kochasz
to w ogień byś skoczył
by bronić, ustrzec ją przed zagrożeniem
innych możliwości nawet nie rozważasz
bo to jest miłość a nie poświęcenie

jeżeli kochasz
to umiesz wybaczać
zapomnieć co złe i cieszyć się chwilą
patrzeć jak rozkwita
pięknieje
bogaci
ziemia naszych przodków – Rzeczpospolita

jeżeli kochasz
niech ojczysta mowa
nie będzie zlepkiem obcych języków
niech wybrzmiewają pięknie polskie słowa
bez towarzystwa wulgarnych przecinków

jeżeli kochasz nie wystarczy mówić
bo słowa pustą skorupą się staną
za nimi musi iść działanie
płynące z serca, z wiarą nieustanną

jeżeli kochasz to bezwarunkowo
bez kalkulacji zysku i straty
codziennie mocniej
całym sercem
głową
nasz kraj ojczysty
w którym na pewno nie chcemy być gośćmi
korzenie nasze
z nich wyrosną skrzydła
byś mógł do lotu zerwać się w przyszłości

Aleksandra Deroń
Publiczne Gimnazjum nr 17 Integracyjne
im. Świętego Jana Pawła II w Białymstoku

Wojewódzki konkurs plastyczny

dla dzieci w wieku przedszkolnym

„Za co kocham Polskę?”

Wyróżnienie Klaudia Młyńczyk lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 42
”Niezapominajka” w Białymstoku

Nagroda Alicja Piekarska lat 4, Niepubliczne Przedszkole
im. Kubusia Puchatka w Szepietowie

Nagroda Emilia Makac lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 48
„Bajkowa Kraina” w Białymstoku

Nagroda Krzysztof Rząca lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 64
„Akademia Jasia i Małgosi” w Białymstoku

Nagroda Mikołaj Kuptel lat 6, Oddział Przedszkolny przy Szkole
Podstawowej nr 2 im. kpt. W. Wysockiego
w Bielsku Podlaskim

Nagroda Zofia Ruczaj lat 4, Przedszkole Samorządowe nr 25
”Kraina Uśmiechu” w Białymstoku

Konkurs teatralny „Patriotyzm dawniej i dziś”

28 listopada 2017 r. w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku odbyło się rozstrzygnięcie konkursu teatralnego pn. „Patriotyzm dawniej i dziś”, adresowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych. Było to jedno z przedsięwzięć Wojewody Podlaskiego finansowanych w ramach Wieloletniego Programu Niepodległa na lata 2017 – 2021. Został on zrealizowany we współpracy Kuratorium Oświaty w Białymstoku i Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku.

W konkursie wzięło udział 6 szkół z województwa podlaskiego. Przyznano miejsca I-III (w tym dwa ex aequo) oraz dwa wyróżnienia, a także wręczono nagrody za najlepszą kreację męską i żeńską:

a) W kategorii zespołowej:

I miejsce
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół w Dąbrowie Białostockiej za spektakl „Co to jest Patriotyzm";

II miejsce ex aequo:
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Suwałkach za spektakl „Zapisane w tańcu";
oraz **Liceum Ogólnokształcące Politechniki Białostockiej** za spektakl „Kiedy przyjdą";

III miejsce:
Technikum nr 4 w Zespole Szkół nr 4 w Suwałkach za spektakl „Ten dzień";

b) W kategorii zespołowej:

IV miejsce:
Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Policealnych im. króla Kazimierza Jagiellończyka w Wysokiem Mazowieckiem za spektakl „Póki my żyjemy";

V miejsce:
Zespół Szkół Technicznych w Białymstoku za spektakl „Zawsze Polska".

c) Nagroda za najlepszą żeńską kreację aktorską: Magdalena Zygmunt z Technikum nr 4 w Zespole Szkół nr 4 w Suwałkach za rolę w spektaklu „Ten dzień";

d) Wyróżnienie za najlepszą męską kreację aktorską: **Patryk Ekonomiuk** z Liceum Ogólnokształcącego Politechniki Białostockiej za rolę w spektaklu „Kiedy przyjdą".

Warto podkreślić, że nagrody za najlepsze role wręczali aktorzy Teatru Dramatycznego: Pani Krystyna Kacprowicz-Sokołowska i Pan Krzysztof Ławniczak.

Uczestnicy i zespoły po odebraniu nagród mogli zaprezentować swój spektakl przed tłumnie zgromadzoną widownią. Dla wielu z nich był to debiut nie tylko na deskach teatru, ale w ogóle przed publicznością. Galę finałową brawurowo poprowadził Pan Konrad Szczebiot z Teatru Dramatycznego, umilając widzom czas pomiędzy spektaklami.

Należy również wspomnieć o innej, niezwykle cennej z punktu widzenia uczestników inicjatywie, mianowicie o warsztatach teatralnych. Aktorzy Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku przeprowadzili dwugodzinne zajęcia z młodzieżą w szkołach, z których pochodziły zespoły biorące udział w konkursie. W ich trakcie artystycznie uzdolniona młodzież mogła poznać tajniki zawodu aktora przedstawione im przez profesjonalistów najlepiej zorientowanych w tej tematyce.

Szczególnie warte podkreślenia jest, iż wszystkie spektakle realizowane były na podstawie autorskich scenariuszy powstałych na potrzeby konkursu. Świadczy to o dużym zaangażowaniu samych uczniów, jak i szczególnym utożsamianiu się z odgrywanymi przez nich postaciami. Młode zespoły prezentowały na scenie zróżnicowane spojrzenia na patriotyzm, począwszy od heroicznych, mocno powiązanych z naszą historią, jak i ukazujące ich samych w codziennych sytuacjach.

Marek Krzysztof Brzozowski
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

Dąbrowscy licealiści zwycięzcami teatralnego konkursu „Patriotyzm dawniej i dziś"

28 listopada 2017 w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku odbyła się uroczysta gala konkursu teatralnego dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych „Patriotyzm dawniej i dziś". Uczniowie Zespołu Szkół im. Generała Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej : Maciej Budnik, Joanna Haponik, Karolina Maja Jadeszko, Zuzanna Jurgilewicz, Michał Kuźma, Patrycja Oliwia Lipska, Julian Malinowski, Paweł Masłowski, Michalina Silwonik, Weronika Sołtys, Samanta Świetlicka, pracujący pod opieką Krystyny Kopańko, okazali się zwycięzcami owej gali. W trakcie uroczystości wręczono nagrody laureatom konkursu, którzy zaprezentowali nagrodzone spektakle.

Występowanie na deskach teatru, przy pełnej publiczności, było dla młodzieży niezapomnianym przeżyciem. Spektakl „Co to jest patriotyzm?" został ciepło odebrany przez publiczność i nagrodzony gromkimi brawami. „Nie spodziewaliśmy się takiego odbioru. Jesteśmy zachwyceni możliwością grania na prawdziwej scenie, wręcz jak profesjonalni aktorzy i mamy nadzieję, że będziemy mogli to powtórzyć."- komentuje Karolina Jadeszko, współautorka scenariusza i młoda adeptka sceny. „Swoim przedstawieniem udowodniliśmy, że patriotyzm to nie tylko walka o wolność i uroczyste apele z okazji 11 listopada. Chcieliśmy pokazać, że jest to o wiele prostsza sprawa: lubimy Polskę, potrafimy okazać szacunek drugiemu człowiekowi, kupujemy polskie produkty, rzetelnie się uczymy się i pracujemy w naszym kraju."- wypowiada się Weronika Sołtys.

Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Wojewodę Podlaskiego, Podlaskie Kuratorium Oświaty oraz Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „NIEPODLEGŁA".

Tekst J. Budnik,
zdjęcia T. Lewko

Bo to właśnie z serca płynie prawdziwy patriotyzm...

Te słowa można uczynić mottem bardzo interesującego przedsięwzięcia Wojewody Podlaskiego sfinansowanego w ramach Wieloletniego Programu Niepodległa na lata 2017 – 2021. Jest nim bowiem konkurs teatralny „Patriotyzm dawniej i dziś" skierowany do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Udział w tym konkursie był ciekawym wyzwaniem dla młodzieży z Technikum nr 4 w Zespole Szkół nr 4 w Suwałkach, bowiem świadomość tożsamości narodowej i określenie właściwej postawy wobec ojczyzny nie jest w powszechnej opinii ulubionym tematem rozmów młodych ludzi. Jednak okazało się, że młodzież z chęcią wypowiada się na tematy dotyczące przeszłości i patriotyzmu oraz bardzo chętnie angażuje się w twórczą działalność artystyczną.

Nagrodzony przez jury tegorocznego konkursu monodram „Ten dzień" był efektem wspólnej pracy uczniów z klasy pierwszej w zawodzie technik ekonomista – Magdaleny Zygmunt (główna rola) i Marcina Danilczyka (oprawa techniczna) oraz nauczyciela języka polskiego - pani Urszuli Tomaszewskiej. Odtwórczyni głównej roli tak mówiła o stworzonej przez siebie kreacji:

„Opowiadam o zwykłym życiu zwykłej dziewczyny.
O najpiękniejszych, jeszcze nastoletnich latach jej życia.
O mieście, w którym żyła i uważała za najpiękniejsze na świecie, za swój eden. Niestety, jeden dzień wystarczył, by jej życie zamieniło się w piekło. Lecz ona się nie poddaje. Śmieje się wrogowi w twarz. Chce pokazać, że nie da się zastraszyć i nie wyrzeknie się swojego pochodzenia. Za to wszystko przypłaca jednak życiem."

Stworzona przez Magdę postać przypomina antyczną bohaterkę, która nawet w obliczu zagrożenia nie wyrzeka się wartości i do końca manifestuje swoją polskość i miłość do Ojczyzny.

Jury konkursu wyróżniło również Magdalenę Zygmunt nagrodą za najlepszą żeńską kreację aktorską.

Mówienie o patriotyzmie teatralnymi środkami wyrazu jest bardzo dobrym pomysłem i warto mobilizować młodzież do tego, by wypowiadała się o rzeczach ważnych i pożytecznych w sposób rozwijający wyobraźnię.

Urszula Tomaszewska

Konkurs teatralny „Patriotyzm dawniej i dziś”

„Warto było!”, „Stresowałem się, ale dałem radę i chyba wszystkim się podobało”, „Siostra nie uwierzy, że występowałam w prawdziwym teatrze!” – takie entuzjastyczne komentarze towarzyszyły nam w drodze powrotnej z gali konkursu teatralnego „Patriotyzm dawniej i dziś”, która odbyła się 28 listopada w Teatrze Dramatycznym im. A. Węgierki w Białymstoku. Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Wojewodę Podlaskiego, Kuratorium Oświaty w Bialymstoku oraz Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego NIEPODLEGŁA.

My, uczniowie ze szkolnej grupy teatralnej GENESIS ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Suwałkach ze swoim spektaklem „Zapisane w tańcu” zdobyliśmy w tym konkursie drugie miejsce. Jest to tym większe wyróżnienie, gdyż został zauważony i doceniony spektakl przygotowany przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Patriotyzm?... Początkowo temat konkursu wydał się nam bardzo trudny. Jak w 20 minut przedstawić na scenie choćby fragment bogatej historii naszego kraju, którymi dziełami sztuki, literatury czy muzyki zainspirować się tworząc scenariusz? Od początku wiedzieliśmy, że nasz spektakl będzie opierał się na uniwersalnym języku sztuki - ruchu, gestach, prostych rekwizytach i minimalistycznej scenografii – takie przedstawienia realizowaliśmy już wcześniej i wszyscy (zarówno uczniowie, jak i opiekunowie grupy) dobrze czuliśmy się w tej konwencji. Czy jednak można przedstawić ideę patriotyzmu za pomocą tak prostych środków przekazu?

Nie ukrywamy – początkowo było ciężko, ale zgłębiając temat doszliśmy do wniosku, że może ten patriotyzm nie jest wcale taki skomplikowany? Swój spektakl oparliśmy na podstawowych i prostych skojarzeniach. Patriotyzmem może być szacunek do barw narodowych, znajomość historii, kultury, kultywowanie naszych tradycji, jednoczenie się Polaków w chwilach trudnych, takich, jak wojna, ale też i codzienna praca oraz nauka dla kraju.

Bardzo stresowaliśmy się naszym debiutem na deskach Teatru Dramatycznego – czy uda nam się dobrze zaprezentować na scenie, której nie znamy, czy nie zje nas trema, czy nie zapomnimy kolejności, czy nasza wizja i pomysły spodobają się publiczności? Bardzo dobrym pomysłem organizatorów okazały się wcześniejsze warsztaty z aktorami Teatru Dramatycznego w Białymstoku. Nasza grupa miała przyjemność pracować z panią Moniką Zaborską, która udzieliła nam wielu cennych rad i wskazówek dotyczących przedstawienia, zaprezentowała kilka ćwiczeń, a wszystko po to, byśmy jak najlepiej zaprezentowali się na gali w teatrze. Po warsztatach czuliśmy się niezwykle zmotywowani i gotowi do występu.

Gala w Teatrze Dramatycznym dostarczyła nam wielu emocji – wielkiej radości z odniesionego sukcesu, trochę niepokoju i stresu związanych z samym występem, dumy i wdzięczności po wielu ciepłych informacjach zwrotnych ze strony jury i widzów. Byliśmy oczarowani wszystkimi prezentacjami, podziwialiśmy talenty i warsztat pracy pozostałych uczestników konkursu. Nieważne były nagrody rzeczowe – to magia teatru, ciepłe przyjęcie i pozytywna energia spotkanych osób były naszą największą wygraną.

Za niesamowitą przygodę –
DZIĘKUJEMY!!!

Agata Rydzewska,
Elżbieta Zbiegień
Grupa teatralna GENESIS
ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Suwałkach

Konkurs plastyczny dla dzieci w wieku przedszkolnym „Za co kocham Polskę ?"

Partnerem Kuratorium Oświaty w Białymstoku w realizacji zadania był Młodzieżowy Dom Kultury w Białymstoku.

Do konkursu każdy uczestnik mógł zgłosić jedną, samodzielnie wykonaną pracę w dowolnej technice: ołówek, kredki, farby, pastele, grafika, wyklejanie, wydzieranie, collage itp. Na konkurs wpłynęła rekordowa ilość prac – 1373 z 208 placówek województwa podlaskiego.

Jury w składzie :
1. Lila Wyszkowska, przewodnicząca – Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Białymstoku,
2. Katarzyna Renata Hryszko – Galeria im. Sleńdzińskich w Białymstoku,
3. Barbara Bielawiec - Muzeum Wojska w Białymstoku,
4. Zbigniew Świdziński - Galeria Arsenał w Białymstoku,
5. Jarosław Trojan – Związek Artystów Polska Sztuka Użytkowa Oddział Białystok

po obejrzeniu nadesłanych prac przyznało: 20 równorzędnych nagród, 22 równorzędne wyróżnienia oraz zakwalifikowało do wystawy 16 prac.

Równorzędne nagrody otrzymali:

1. Gabriela Pacholska lat 4, Przedszkole Samorządowe nr 78 w Białymstoku, opieka art. Urszula Bazyluk,

2. Joanna Latos lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 1 w Białymstoku, opieka art. Agnieszka Bąbczyńska, Dorota Rutkowska,

3. Bartek Kucejko lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 1 w Białymstoku, opieka art. Agnieszka Bąbczyńska, Dorota Rutkowska,

4. Bartek Onopryjuk lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 64 „Akademia Jasia i Małgosi" w Białymstoku, opieka art. Dorota Ciełuszecka, Ewa Dakowicz,

5. Krzysztof Rząca lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 64 „Akademia Jasia i Małgosi" w Białymstoku opieka art. Barbara Sierzputowska,

6. Klaudia Łagodzińska lat 6, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. Jana Twardowskiego w Turośli, opieka art. Elżbieta Czerwińska,

7. Zofia Ruczaj lat 4, Przedszkole Samorządowe nr 25 „Kraina Uśmiechu" w Białymstoku, opieka art. Dorota Kluczyk,

8. Hanna Łukowska lat 4, Przedszkole Samorządowe nr 25 „Kraina Uśmiechu" w Białymstoku, opieka art. Dorota Kluczyk,

9. Szymon Kundzicz lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 4 w Białymstoku, opieka art. Mirosława Bura, Marta Romanowska,

10. Patryk Szyszko lat 6, Przedszkole nr 1 w Sokółce, opieka art. Edyta Kondrat,
11. Julia Damulewicz lat 3, Przedszkole Samorządowe nr 76 „Na Zielonych Wzgórzach" w Białymstoku, opieka art. Ewa Sochor,

12. Alicja Piekarska lat 4, Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Szepietowie, opieka art. Jolanta Jabłońska,

13. Zuzanna Rudnik lat 4, Przedszkole Miejskie nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem, opieka art. Monika Grodzka,

14. Zuzanna Giesko lat 6, Szkoła

Podstawowa nr 12 im. Zygmunta Glogera w Białymstoku, opieka art. Agnieszka Kikolska-Giesko,

15. Maja Gołębiewska lat 4, Przedszkole w Mońkach opieka art. Celina Wierzbicka,

16. Gabriela Zawadzka lat 6, Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 2 im. kpt. W. Wysockiego w Bielsku Podlaskim, opieka art. Alina Jakubowska,

17. Mikołaj Kuptel lat 6, Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 2 im. kpt. W. Wysockiego w Bielsku Podlaskim, opieka art. Alina Jakubowska,

18. Patrycja Cybulko lat 4, Przedszkole w Knyszynie, opieka art. Małgorzata Śledziewska,

19. Hanna Mucha lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 81 „Brzoskwiniowy Raj" w Białymstoku, opieka art. Iwona Romanowska

20. Emilia Makac lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 48 „Bajkowa Kraina" w Białymstoku, opieka art. Elżbieta Giczewska,

Równorzędne wyróżnienia otrzymali:

1. Wiktoria Rogoza lat 6, Przedszkole nr 5 z Oddziałami Żłobkowymi w Hajnówce, opieka art. Iwona Zaniewska- Ciep,

2. Hanna Plis lat 6, Przedszkole nr 5 z Oddziałami Żłobkowymi w Hajnówce, opieka art. Ewa Anchimiuk,

3. Julia Hołubienko lat 5, Przedszkole nr 5 z Oddziałami Żłobkowymi w Hajnówce, opieka art. Elżbieta Omelianiuk, Kinga Litwiniec – Burnecka,

4. Iza Jacewicz lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 64 w Białymstoku pn. „Akademia Jasia i Małgosi", opieka art. Dorota Kazberuk, Ewa Klimek,

5. Franciszek Kamiński lat 4, Przedszkole Miejskie nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem, opieka art. Renata Brzozowska, Bogusława Dąbrowska,

6. Jaś Drewnowski lat 5,5, Przedszkole Miejskie nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem, opieka art. Małgorzata Niemyjska,

7. Wiktoria Suchodolska lat 5, Przedszkole Samorządowe w Goniądzu, opieka art. Barbara Rosińska,

8. Ignacy Dziewiątkowski lat 5, Przedszkole nr 3 w Sokółce, opieka art. Katarzyna Jagiełło, Alicja Karawaj,

9. Olgierd Jabłoński lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 73 w Białymstoku, opieka art. Izabela Organek,

10. Miłosz Sokołowski lat 5, Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Szepietowie, opieka art. Izabela Skarżyńska, Marlena Frąk,

11. Adam Ziemkiewicz lat 4, Przedszkole w Knyszynie, opieka art. Małgorzata Śledziewska,

12. Klaudia Młyńczyk lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 42 „Niezapominajka" w Białymstoku, opieka art. Elżbieta Zarzecka,

13. Cyprian Dmochowski lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 29 „Fantazja" w Białymstoku, opieka art. Izabella Płotczyk, Barbara Wyrzykowska,

14. Elena Kondrat lat 5, Przedszkole nr 1 w Sokółce, opieka art. Edyta Kondrat,

15. Kuba Średnicki lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 1 w Białymstoku, opieka art. Agnieszka Bąbczyńska, Dorota Rutkowska,

16.Piotr Brzóska lat 6, Miejskie Przedszkole nr 1 „Akademia Malucha" w Zambrowie, opieka art. Krystyna Kulesza, Krystyna Ferenc,

17. Daniel Alsztyniuk lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 21 „Na Bojarach" w Białymstoku, opieka art. Joanna Dybowska, Bożena Olewińska,

18. Jakub Drągowski lat 6, Przedszkole Nr 1 w Łapach, opieka art. Ewa Ołtarzewska, Marcelina Łupińska,

19. Zuzanna Rutkowska lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 25 „Kraina Uśmiechu" w Białymstoku, opieka art. Dorota Kluczyk,

20. Paweł Gawinowicz lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 4 w Białymstoku, opieka art. Mirosława Bura, Marta Romanowska,

21. Patryk Michno lat 6, Przedszkole Samorządowe Jednooddziałowe w Surażu, opieka art. Ewelina Zaręba,

22. Dagmara Joanna Sarosiek lat 6,

Przedszkole Samorządowe nr 10 w Białymstoku, opieka art. Joanna Sarosiek,

Wykaz autorów prac zakwalifikowanych do wystawy:

1. Maja Lubowicka lat 6, Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Szepietowie, opieka art. Izabela Skarżyńska, Marlena Frąk,

2. Anastazja Jóźwiuk lat 5, Przedszkole nr 1 w Hajnówce, opieka art. Monika Stepaniuk,

3. Julia Orzel lat 6, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2, Przedszkole Samorządowe Nr 84 w Białymstoku, opieka art. Aneta Radzewicz, Elżbieta Żurakowska,

4. Mateusz Leoniuk lat 6, Szkoła Podstawowa w Dubiczach Cerkiewnych, opieka art. Nina Baczyńska,

5. Amelia Płońska lat 6, Szkoła Podstawowa w Płonce Kościelnej, opieka art. Małgorzata Płońska

6. Emilia Grabowicz lat 6, Przedszkole nr 1 w Sokółce, opieka art. Edyta Kondrat,

7. Weronika Czajkowska-Siemionek lat 5, Przedszkole Niepubliczne nr 5 „Pod Kasztanem" w Białymstoku, opieka art. Urszula Zapart,

8. Szymon Kaczyński lat 6, Przedszkole Miejskie nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem, opieka art. Elżbieta Modzelewska,

9. Maja Koczewska lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 80 w Białymstoku, opieka art. Edyta Łukaszewicz,

10. Milena Dulko lat 5, Przedszkole Samorządowe nr 48 „Bajkowa Kraina" w Białymstoku, opieka art. Małgorzata Kiryluk,

11. Natalia Olechno lat 5, Przedszkole nr 1 w Sokółce, opieka art. Wiola Szczęsnowicz, Ewa Trochim,

12. Aleksandra Firs lat 4, Przedszkole nr 3 w Sokółce, opieka art. Marta Olechno,

13. Marcelina Pruszko lat 6, Przedszkole nr 9 w Łomży, opieka art. Ewa Grądzka, Agnieszka Iwanowska,

14. Olaf Zaręba lat 6, Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Szepietowie, opieka art. Jagoda Zaręba,

15. Gabriela Kubajczuk lat 6, Przedszkole nr 2 w Hajnówce, opieka art. Beata Środa, Ewa Horosz,

16. Hanna Andrzejczyk lat 6, Przedszkole Samorządowe nr 77 „Rumiankowe Przedszkole" im. S. Kossak w Białymstoku, opieka art. Urszula Czykwin, Ewelina Ostrowska.

W dniu 30 listopada 2017 r. w Młodzieżowym Domu Kultury w Białymstoku odbyło się uroczyste podsumowanie. Autorzy nagrodzonych i wyróżnionych prac otrzymali atrakcyjne nagrody oraz katalog zawierający publikacje swoich prac. Ponadto wszyscy przybyli mogli podziwiać różnorodny i barwny obraz Polski na wystawie pokonkursowej. Gala zakończyła się słodkim poczęstunkiem.

Serdecznie gratulujemy wszystkim nagrodzonym dzieciom i życzymy dalszego rozwijania swoich talentów i uzdolnień.

Krystyna Witkowska
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku
Koordynator
Konkursu plastycznego
„Za co kocham Polskę ?"

„Zachować pamięć. Nasze drogi do niepodległości" – warsztaty dla nauczycieli

W październiku i listopadzie 2017 r. w ramach projektu „Zachować pamięć. Nasze drogi do niepodległości", koordynowanego przez Podlaskiego Kuratora Oświaty, odbyło się pięć spotkań warsztatowych dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych (zwłaszcza historii) z województwa podlaskiego. Warsztaty miały na celu kształtowanie i propagowanie postaw patriotycznych, umacnianie poczucia więzi we wspólnocie oraz budowanie tożsamości narodowej. Ich tematyka była związana z wydarzeniami niepodległościowymi, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń lokalnych i regionalnych. Spotkanie w Augustowie (30 października) miało charakter poprzedzonego wykładami objazdu naukowego. Jednodniowe warsztaty w Białymstoku (8 i 14 listopada), Bielsku Podlaskim (28 listopada) i Łomży (13 listopada) obejmowały wykłady i ćwiczenia przygotowane przez ekspertów z Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku oraz lokalnych badaczy historii. Poniżej zamieszczamy sprawozdanie: najpierw ze spotkania w Augustowie, następnie z zajęć wykładowo-warsztatowych w pozostałych miejscowościach.

Wykłady w Augustowie (1)

Augustowskie spotkanie roz-

począł wykład dra Waldemara Brendy, Naczelnika Biura Edukacji Narodowej IPN Oddział w Białymstoku. Omówił on zagadnienie niepodległości Polski we współczesnej refleksji historycznej, pokazując, jak można na nie spojrzeć z perspektywy roku 2017.

Na wstępie dr Brenda przypomniał, że są różne próby zdefiniowania, czym jest historia najnowsza. Od definicji skrajnej, zgodnie z którą rozpoczyna się ona z początkiem doby rozbiorów czy z wybuchem rewolucji francuskiej i trwa do dziś, poprzez sugerowaną w czasopiśmie „Dzieje Najnowsze", które ma wymowny podtytuł: „Kwartalnik poświęcony historii XX wieku", po wskazywaną przez autorów książki „Klio na wolności. Historiografia dziejów najnowszych w Polsce po 1989 roku", którzy proponują przyjąć, że historia najnowsza to czas, dla którego żyją ostatni świadkowie. IPN pierwotnie zajmował się okresem 1939-1989, obecnie cezurę początkową jego badań przeniesiono na 1917 r.

Następnie dr Brenda wyjaśnił, że ze stuleciem niepodległości wiążą się dla niego nie tylko wydarzenia lat przed I wojną światową, lata I wojny światowej i okres 1918-1922, ale także – jak przyjmuje wielu historyków (np. A. Nowak) – wszelkie działania, które miały tę niepodległość przywrócić lub ją obronić, a były podejmowane aż do 1989 r.

W dalszej części swojego wykładu dr Brenda stwierdził, że w przypadku lat 1914-1922, na dzień dzisiejszy niewiele jest podstaw faktograficznych, by spojrzeć na ten okres na nowo. Co innego, gdy spojrzymy na proces odzyskiwania niepodległości z perspektywy regionalnej czy lokalnej. Nie ma jednak nowych interpretacji – wciąż dominują ukształtowane przed wojną perspektywy: związana z obozem piłsudczykowskim i związana z obozem narodowo-demokratycznym. Nie ma nowych sporów i dylematów, jedynie upadł nurt uznający rewolucję październikową za główny czynnik sprawczy odzyskania przez Polskę niepodległości. Pewnym novum jest odświeżany ostatnio w publicystyce historycznej pogląd, zgodnie z którym w l. 1920-21 Piłsudski niepotrzebnie przerwał działania przeciwko bolszewikom, a to umożliwiło im stworzenie w krótkim czasie państwa zagrażającego odrodzonej Rzeczypospolitej. Podobnie jest w przypadku wydarzeń 1939 r. – niewiele jest nowych faktów, ale w publicystyce (Zychowicz, Ziemkiewicz) coraz częściej pojawia się pytanie zadawane dawniej przez Władysława Studnickiego, a w historiografii przez Pawła Wieczorkiewicza: czy nie powinniśmy w 1939 r. pójść razem z III Rzeszą przeciwko ZSRR.

Dużo uwagi dr Brenda poświęcił walce Polaków o niepodległość w czasie II wojny światowej – fenomenowi Polskiego Państwa Podziemnego (termin używany za S. Korbońskim, spopularyzowany przez T. Strzembosza). Odróżnił ten termin od używanego często w historiografii PRL pojęcia ruch oporu. Przeciwstawił dobrze zorganizowane struktury państwa podziemnego – ulotnym, oddolnym, niezorganizowanym działaniom ruchu oporu. Mówiąc o państwie podziemnym, rozważał, na ile było ono sprawne i mogło funkcjonować zgodnie z własnymi założeniami oraz jak naprawdę było ono silne (czy liczyło 350-400 tys. żołnierzy, czy 150-250 tys., jak sugeruje A. Sowa). Jakimi narzędziami określić jego siłę? Na ile wyspecjalizowane instytucje państwa podziemnego były sprawne w zakresie kreowania rzeczywistości? Jakie faktycznie straty (wyliczone, a nie szacunkowe) poniosła Polska w tym okresie walki o niepodległość? Ile osób zginęło, nie narodziło się, wyemigrowało, znalazło się na ziemiach odciętych nową granicą…? Jakie były faktyczne straty gospodarcze naszego kraju?

Następnie dr Brenda odniósł się do losów Polskiej Partii Robotniczej, której działania w czasie II wojny światowej dawniej nieraz uważano za ważniejsze niż aktywność polskiego państwa podziemnego, mimo że w strukturach PPR funkcjonowało wielokrotnie mniej członków i miała ona małe realne możliwości działania (monografia P. Gontarczyka). Jak powiedział – w wielu gminach PPR powstała dopiero w 1946 r.

Kolejny ważny wątek wykładu dotyczył podziemia powojennego. Zdaniem dr. Brendy terminy „żołnierze wyklęci", „żołnierze niezłomni" ukierunkowują rozważania na ważne zjawisko społeczno-polityczne w Polsce po II wojnie światowej, jakim była walka zbrojna z komunizmem, i na stosunek władz komunistycznych do konspiracji powojennej w całym okresie PRL. Jednak z punktu widzenia historyka bardziej stosowne są terminy „podziemie niepodległościowe" („II konspiracja") albo „podziemie antykomunistyczne". Z definicji żołnierzami wyklętymi byli ci, którzy zbrojnie walczyli po wojnie z komunizmem o niepodległą Polskę. Ale czy na przykład gen. August Emil Fieldorf „Nil" był żołnierzem wyklętym, skoro po wojnie nie podjął się działalności w konspiracji? A czy do żołnierzy wyklętych da się zaliczyć tysiące żołnierzy AK, NSZ, BCh i innych formacji niepodległościowych, walczących w czasie II wojny świat., a po wojnie osadzonych w więzieniach, chociaż nie podjęli walki zbrojnej mimo wrogiego nastawienia do komunizmu? – pytał retorycznie. Zaproponował, by mówiąc o żołnierzach wyklętych, myśleć szerzej – o tych, którzy walczyli o niepodległą Polskę od 1939 r. do 1956 (1963) r. i za tę walkę w czasach komunizmu byli represjonowani, chociaż ta definicja nie jest powszechnie przyjmowana.

Dr Brenda podkreślił, że zwykle pamięta się tylko o walce zbrojnej, partyzantce, a przecież podziemie antykomunistyczne to nie tylko „leśni", ale też siatka terenowa, która dawała im jeść, pić, schronienie i dostarczała informacji wywiadowczej. Znaczna część żołnierzy podziemia polskiego z czasów II wojny światowej po jej zakończeniu włączyła się w działalność PSL albo szukała innej drogi do demokracji i niepodległości i też była represjonowana. Wielu próbowało działać w legalnych strukturach. Która postawa niepodległościowa po wojnie była najwłaściwsza? – pytał. Kto miał rację, gdy nieraz jedni i drudzy spotkali się w tym samym więzieniu?

W końcowej części wystąpienia dr Brenda poruszył temat tzw. opozycji demokratycznej i stawiane nieraz pytania, czy „Solidarność" była ruchem autentycznym, czy zdominowanym przez SB, czym był okrągły stół – czy zdradą elit, czy wykorzystaniem okazji, by wejść w struktury władzy… W tych i podobnych przypadkach – mówił – pojawia się wciąż dużo nowych faktów, które rzutują na nowe interpretacje.

Na cmentarzu w Berżnikach – przed pomnikiem ku czci poległych w boju sejneńskim 22-23 IX 1920 r.

Bardzo mocno na te interpretacje (tak jak przed II wojną światową przy rozważaniach o tym, czy Piłsudski, czy Dmowski miał rację) oddziałuje polityka. W celu rozwiania wielu wątpliwości dr Brenda polecił ogólnie dostępną literaturę naukową, w tym zwł. opracowania typu „Reglamentowana rewolucja" Antoniego Dudka czy „Koniec systemu władzy" Pawła Kowala. Zwrócił też uwagę na specjalistyczną literaturę (w tym też o charakterze popularnym), dostępną na stronach internetowych IPN.

Kolejnym wykładowcą był Andrzej Matusiewicz, historyk regionalista, nauczyciel konsultant ds. edukacji historycznej i regionalizmu w Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, wiceprezes Augustowsko-Suwalskiego Towarzystwa Naukowego w Suwałkach. Zaczął on od stwierdzenia, że szkieletem historii jest chronologia, dlatego przygotował i wręczył każdemu uczestnikowi spotkania kalendarium niepodległości Suwalszczyzny od 1914 r. do upamiętniania działań niepodległościowych w czasach dzisiejszych. Podkreślił, że w nauczaniu często zapomina się o perspektywie regionalnej. Przedstawił szczegółowo wydarzenia na Suwalszczyźnie, ziemi augustowskiej i ziemi sejneńskiej, począwszy od sierpnia 1914 r., gdy Rosjanie przystąpili do ofensywy na teren Prus Wschodnich i na stosunkowo niewielkim obszarze stacjonowało 0,5 mln Rosjan, a po drugiej stronie granicy ponad 200 tys. Niemców. Przypomniał o wielkich zniszczeniach tych ziem związanych z obecnością i kilkakrotnymi przemarszami wojsk (ruina domów, zniszczenie pól uprawnych, inwentarza, przesiedlenia ludności, wywiezienie fabryk). Mówił o podjęciu działań niepodległościowych (najpierw – w 1916 r. w powiecie augustowskim, rok później w powiatach sejneńskim i suwalskim). Przypomniał też, że dla tych terenów 11 listopada nie jest szczególną cezurą. Podkreślił znaczenie samoobrony Polaków (a nie konspiracji czy państwa podziemnego) w końcowym okresie I wojny światowej.

W dalszej części wystąpienia p. Matusiewicz nawiązał do działalności Tymczasowej Rady Obywatelskiej okręgu suwalskiego i komisarzy przysłanych przez rząd z Warszawy (Augustów, Suwałki), o konflikcie polsko-litewskim w rejonie Sejn, o terytorialnych ambicjach Litwinów, które sięgały dalej niż powiat sejneński. Mówił o przejmowaniu coraz większej liczby dziedzin życia w powiatach augustowskim i suwalskim przez samorząd polski. Przypomniał, że 19 lutego 1919 r. (miesiąc po ogólnopolskich) w okręgu suwalskim odbyły się wybory do Sejmu Ustawodawczego. Dzięki nim 4 posłów z tego regionu znalazło się w Sejmie Ustawodawczym. Nastąpiły próby odbudowy polskiego szkolnictwa…

Następnie p. Matusiewicz naświetlił tło konfliktu polsko-litewskiego, uwzględniając prolitewskie działania Rosjan i zwłaszcza Niemców z czasów I wojny światowej i w okresie tuż po jej zakończeniu. Ich konsekwencją było stopniowe wypieranie Polaków z urzędów, a także wkroczenie oddziałów litewskich do wielu miejscowości regionu. Sytuacja zmieniła się po opuszczeniu Augustowa czy Suwałk przez wojska niemieckie – wówczas do obu miast wkroczyło wojsko polskie. W Sejnach i okolicy wybuchło powstanie sejneńskie. Ostatecznie Litwini zostali wyparci poza tzw. Linię Focha. Do wolnych Suwałk 12 września 1919 r. przybył Józef Piłsudski; przyjął tu defiladę, uczestniczył w poświęceniu sztandaru 41 Suwalskiego Pułku Piechoty. Dzień później Piłsudski był też w Sejnach.

Nie zabrakło szczegółowego przedstawienia zmagań niepodległościowych Polaków tych ziem w 1920 r., m.in. działań podjętych wobec zajęcia Augustowa przez Rosjan, a Suwałk przez Litwinów, a także omówienia walk polsko-litewskich, mających swe apogeum we wrześniu 1920 r. Ich finał stanowiła umowa polsko-litewska ustalająca linię demarkacyjną.

Wykład zakończyło przedstawienie, jak na przestrzeni kilkudziesięciu lat próbowano upamiętnić polski czyn niepodległościowy. P. Matusiewicz wspomniał m.in. o pomniku Powstania Sejneńskiego i Czynu Niepodległościowego Ziemi Sejneńskiej w Sejnach (1999) oraz pomniku „Bitwy Niemeńskiej" w Berżnikach (2001).

Objazd naukowy (Augustów – Giby – Berżniki – Sejny – Suwałki – Augustów)

Po wykładach uczestnicy spotkania wyruszyli w trasę – szlakiem miejsc upamiętniających niepodległościowe starania mieszkańców ziemi augustowskiej, ziemi sejneńskiej i Suwalszczyzny. Na krótko zatrzymali się przed budynkiem II Liceum Ogólnokształcącego w Augustowie im.

W Klubie Wojskowym 14 Suwalskiego Dywizjonu Artylerii Przeciwpancernej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach

Polonii i Polaków na Świecie. Rośnie tam pomnikowy dąb, przed którym postawiono pamiątkową tablicę z napisem: „Dar Niepodległości zasadziła młodzież Państw.[owego] Semin.[arium] Naucz.[ycielskiego] w Augustowie w dziesiątą rocznicę 11 XI 1928". Pan Matusiewicz zwięźle przedstawił okoliczności, które spowodowały posadzenie drzewa w tym miejscu.

Następnie uczestnicy objazdu przybyli do Gib, gdzie zatrzymali się przed pomnikiem ofiar obławy augustowskiej z 1945 r., która miała na celu rozbicie i likwidację oddziałów podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego w rejonie Suwałk i Augustowa. Upamiętnia je napis umieszczony na znajdującym się tam głazie pamiątkowym: „Mieszkańcom tych ziem – Ofiarom zbrodni stalinowskiego ludobójstwa w lecie 1945 roku – Męczennikom za wiarę i ojczyznę – rodacy 1991 r.".

Po zwięzłym przypomnieniu okoliczności, w jakich doszło do obławy, a także sposobów upamiętniania jej ofiar, wszyscy udali się do Berżnik. Tam zwiedzili cmentarz rzymskokatolickiej parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Berżnikach. Pełnym pasji przewodnikiem był proboszcz tej parafii, ks. Wacław Napiórkowski, ubrany w mundur żołnierza grupy rekonstrukcyjnej Korpusu Ochrony Pogranicza. Wspomniany cmentarz to swoisty panteon upamiętniający walki niepodległościowe Polaków zamieszkujących te tereny, w tym walki polsko-litewskie i polsko-bolszewickie. Ksiądz Napiórkowski szczegółowo przedstawił wydarzenia, które upamiętniają pomniki postawione na cmentarzu. W centralnej części stoi pomnik z napisami: „Cześć poległym w boju sejneńskim 22-23 IX 1920 r. Wasza ofiara otworzyła wrota do wiktorii niemeńskiej", obok wzniesiono pomniki z napisami: „Cześć i chwała żołnierzom Pułku 4 Ułanów Zaniemeńskich poległym i zaginionym w operacji niemeńskiej w 1920 r." oraz „Nie mogąc upamiętnić czynu Żołnierza Polskiego z 1920 r. na Białorusi i Litwie składamy tu Ziemię z Pól Bitewnych Drusgiennik, Grodna, Lidy, Wasiliszki, Wołkowyska, Słonima, Baranowicz", a z drugiej strony postawiono pomnik z napisem: „Pamięci tysięcy Polaków zamordowanych w Ponarach k. Wilna w latach 1941-1944".

Kolejnym etapem objazdu były Sejny. Tam najpierw uczestnicy objazdu zatrzymali się przed pomnikiem powstania sejneńskiego z 1919 r., wzniesionym w 1998 r., który upamiętnia zryw niepodległościowy mieszkańców Sejneńszczyzny, wspierany przez Polską Organizację Wojskową. Pan Matusiewicz przypomniał, że wybuch powstania poprzedził protest Tymczasowej Rady Obywatelskiej Powiatu Sejneńskiego złożony 22 sierpnia na ręce Józefa Piłsudskiego. O wybuchu walk zdecydowało dowództwo Suwalskiego Okręgu Polskiej Organizacji Wojskowej (POW). Celem powstania było opanowanie Sejn i terenu zajmowanego po wyjściu Niemców przez Litwinów. Wybuch powstania wyznaczono na noc z 22 na 23 sierpnia 1919 r. Na czele powstańczych oddziałów stali ppor. Adam Rudnicki i ppor. Wacław „Rózga" Zawadzki, który zginął w czasie jednej z potyczek. Po tygodniu walk wojska litewskie wycofały się poza linię Focha, która ustalała linię rozgraniczenia polsko-litewskiego. Na ścianach pomnika wykuto m.in. symbole jednostek wojskowych, biorących udział w walkach, a także pamiątkowe napisy: „W hołdzie Żołnierzom 41 Suwalskiego Pułku Piechoty Marszałka Józefa Piłsudskiego", „Powstańcom sejneńskim Polskiej Organizacji Wojskowej wdzięczna ziemia sejneńska i suwalsko-augustowska", „Ojczyzna mieszkańcom swoim 23-28 VIII 1919 rok". Na szczycie zaś umieszczono orła trzymającego w szponach herb Sejn.

Spod pomnika wszyscy przeszli do Muzeum Ziemi Sejneńskiej im. Romualda Jałbrzykowskiego w Sejnach. Tam najwięcej uwagi poświęcili na zapoznanie się ze zbiorami eksponowanymi w sali wojskowej oraz w sali tradycji wojska polskiego i czynu niepodległościowego (fotografie, pocztówki, dokumenty, militaria, medale i odznaczenia nawiązujące do zaangażowania polskich organizacji wojskowych i mieszkańców ziemi sejneńskiej w walce o jej przyłączenie do Macierzy – w tym dokumenty z powstania styczniowego, fotografie i dokumenty dotyczące Polskiej Organizacji Wojskowej i wydarzeń powstania sejneńskiego, zdjęcia z życia 24 Batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza z Sejn). Ponadto obejrzeli m.in. zbiory zgromadzone w sali wielokulturowości regionu, w tym dokumenty królewskie (Zygmunta Starego, Jana III Sobieskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego) dotyczące ziemi sejneńskiej i judaika sejneńskie. Zapoznali się z pamiątkami po dominikanach i biskupach sejneńskich (od 1602 r. domi-

nikanie weszli w posiadanie Sejn, klasztor istniał tu do 1804 r., a w latach 1818-1925 Sejny były siedzibą biskupstwa), w tym dokumentami dominikanów z archiwum dominikańskiego (XVII-XVIII w.), pismami urzędowymi (w tym króla Jana III Sobieskiego) do dominikanów sejneńskich, portretami papieży i biskupów sejneńskich (w tym Romualda Jałbrzykowskiego), przedmiotami i księgami liturgicznymi. Dłuższą chwilę spędzili w sali tradycji sejneńskiego szkolnictwa (fotografie i pocztówki szkolne, dawne podręczniki i gazetki oraz inne publikacje szkolne, dzienniki szkolne i świadectwa uczniowskie).

Z Sejn uczestnicy objazdu udali się do Suwałk. W Muzeum Okręgowym w Suwałkach obejrzeli komputerową prezentację na temat losów Suwalszczyzny w l. 1918-1919 – do wizyty Józefa Piłsudskiego w Suwałkach, pokazującą materiał ikonograficzny związany z historią lokalną tych lat. Także tam wszyscy otrzymali opracowania historyczne dotyczące czasu walk o niepodległość Suwalszczyzny w I poł. XX w.

Późnym popołudniem uczestnicy objazdu zwiedzili wyjątkowo bogatą, nowocześnie zorganizowaną ekspozycję militariów znajdującą się w Klubie Wojskowym 14 Suwalskiego Dywizjonu Artylerii Przeciwpancernej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach, pokazującą m. in.: zbiory broni palnej oraz białej, proporce, odzież wojskową, pamiątki po sławnych pułkach suwalskich, w tym po żołnierzach Suwalskiej Brygady Kawalerii, biorącej udział w walkach obronnych w 1939 r.

Zajęcia wykładowo-warsztatowe w Białymstoku, Łomży i Bielsku Podlaskim

Poza opisanymi wyżej wykładami w Augustowie i objazdem po ziemi augustowskiej, sejneńskiej i Suwalszczyźnie odbyły się cztery sesje warsztatowe: dwie w IV Liceum Ogólnokształcącym im. Cypriana Kamila Norwida w Białymstoku i po jednej w III Liceum Ogólnokształcącym im. Żołnierzy Obwodu Łomżyńskiego Armii Krajowej w Łomży oraz w Zespole Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej w Bielsku Podlaskim. W trakcie tych zajęć Jarosław Wasilewski z Biura Badań Historycznych IPN Oddział w Białymstoku (w Łomży i Bielsku Podlaskim) z Biura Edukacji Narodowej IPN Oddział w Białymstoku (w Białymstoku) szczegółowo przedstawili genezę, przebieg i skutki powstania sejneńskiego w oparciu o materiał źródłowy (wątek ten został uwzględniony w opisie zajęć w Augustowie i Sejnach). Odbyły się także warsztaty na temat „Jak mówić o niepodległości z wykorzystaniem gier historycznych", prowadzone przez pracowników Biura Edukacji Narodowej IPN Oddział w Białymstoku: Magdalenę Dzienis-Todorczuk lub Urszulę Gierasimiuk. Ponadto w Łomży uczestnicy spotkania mogli wysłuchać wykładu dr. hab. Krzysztofa Sychowicza, naczelnika Biura Badań Historycznych IPN Oddział w Białymstoku na temat procesu odzyskiwania niepodległości w latach 1918-1921 w różnych częściach dzisiejszego województwa podlaskiego.

Symbolika niepodległościowa w ikonografii II Rzeczypospolitej

W trakcie zajęć w Białymstoku, Łomży i Bielsku Podlaskim dr Jarosław Schabieński, historyk, regionalista, konsultant Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, omówił temat: „Symbolika niepodległościowa w ikonografii II Rzeczypospolitej". Skoncentrował się zwłaszcza na sposobach, w jaki państwo polskie próbowało uczcić niepodległość – odzyskanie własnego państwa. Zaczął od prezentacji ilustracji przedstawiających dwa typowe dla omawianego okresu ujęcia Józefa Piłsudskiego jako postaci, która – zwłaszcza w obozie władzy po 1926 r. – była postrzegana jako osoba nie tylko walcząca o niepodległość, ale też starająca się niepodległe państwo zagospodarować. Pierwsze ujęcie przedstawiało Piłsudskiego jako człowieka związanego z armią (gdy patrzy na żołnierzy wyzwalających Wilno, na obrazie Ludomira Sleńdzińskiego), drugie – ukazywało go jako siewcę, który troszczy się o rozwój gospodarczy Polski, zwłaszcza rolnictwa, ale też przemysłu.

Dr Schabieński nawiązał do ikonografii pokazującej rugowanie symboli związanych z państwami zaborczymi z różnych sfer życia Polaków. Wspomniał np. o obaleniu w 1914 r. przez żołnierzy legionów rosyjskiego słupa granicznego, a także o rezygnacji z przejętego przez imperium rosyjskie polskiego orderu św. Stanisława (do którego po 1831 r. zaborcy dodali carskiego orła), na rzecz przywrócenia w wolnej Polsce Orderu Orła Białego albo nowego odznaczenia państwowego symbolizującego Niepodległą – Polonia Restituta (Orderu Odrodzenia Polski). Przypomniał losy placu Saskiego w Warszawie. Do końca XIX w. stał na nim carski obelisk zasłużonych dla cara prorosyjskich polskich oficerów z czasów powstania listopadowego, a następnie jako symbol politycznej kontroli cara nad duszami Polaków wzniesiono tam prawosławną cerkiew pw. św. Aleksandra Newskiego. Po 1918 r. budowla ta została jako symbol zaborów rozebrana i zastąpiona pomnikiem ks. Józefa Poniatowskiego, a także Grobem Nieznanego Żołnierza – miejscem uczczenia w centralnym punkcie stolicy tych, którzy za niepodległość zginęli.

W dalszej części prezentacji dr Schabieński omówił symbolikę wybranych państwowych i resortowych odznaczeń z okresu II Rzeczypospolitej, w tym: Krzyża Niepodległości, Medalu Niepodległości (z trzema hydrami – symbolem trzech państw zaborczych – przebitymi trzema mieczami) i Medalu Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości (z wizerunkiem Piłsudskiego i symbolem oracza usuwającego osty). Pokazał przykłady numizmatów (na banknocie o największym nominale – z ks. Józefem Poniatowskim i dębem; dęby były masowo sadzone dla upamiętnienia odzyskania niepodległości jako symbole pokazujące, że odrodzone państwo będzie się rozwijać i z czasem stanie się potężne).

Dr Schabieński nawiązał także do architektury budynków użyteczności publicznej – wznoszonych w stylu narodowym w latach dwudziestych XX wieku, np. dawnego budynku dworca kolejowego w Bielsku Podlaskim (z 1929 r.). Jej twórcy mocno czerpali z wzorów przedrozbiorowej architektury polskiej.

Za ważny element patriotycznego oddziaływania dr Schabieński uznał pokazywanie w sztuce czy propagandzie dwudziestolecia międzywojennego, w jaki sposób na gmachach użyteczności publicznej eksponowane

Pod pamiątkowym „Dębem Niepodległości" przy II Liceum Ogólnokształcącym w Augustowie im. Polonii i Polaków na Świecie

były polska flaga państwowa (symbol oznaczający formalną przynależność danych ziem do państwa polskiego) i orzeł jako godło państwowe. Zwrócił uwagę na uroczystości państwowe i patriotyczne z tego okresu (np. uroczyste przeniesienie serca Piłsudskiego do Wilna) oraz towarzyszącą im symbolikę, zagospodarowanie ulic, placów oraz pomniki czy kamienie pamiątkowe, które umacniały wartość, jaką była niepodległość, a niejednokrotnie upamiętniały tych, którzy zginęli, walcząc o niepodległość. Podkreślił niebagatelne znaczenie wojska polskiego i prowadzonej w nim polityki historycznej, w tym odwoływania się do chlubnych tradycji oręża polskiego. Symbolem tych tradycji były m.in. sztandary wojskowe czy mundury.

Dr Schabieński szeroko omówił bogatą symbolikę religijno-militarno-patriotyczną wybranych dzieł malarskich nawiązujących do walk o niepodległość, w tym pokazujących sceny batalistyczne, np. szarżę pod Rokitną z 1915 r. (takich twórców, jak Wojciech Kossak, Edward Rydz-Śmigły, Józef Świrysz-Ryszkiewicz, Adam Setkowicz, Leonard Winterowski, Stanisław Kaczor Batowski), orlęta lwowskie lub boje z wojny polsko-bolszewickiej. Przedstawił przykłady malarstwa pokazującego niemilitarne działania związane z okresem odzyskiwania niepodległości (np. zaślubiny z Bałtykiem) albo portrety twórców Niepodległej, w tym obraz Jana Styki, m.in. z wizerunkiem Romana Dmowskiego, dzieła Sleńdzińskiego (Piłsudski na tle Uniwersytetu Wileńskiego), Józefa Mehoffera (Piłsudski na progu wieczności obok ks. Józefa Poniatowskiego i Tadeusza Kościuszki) i Jacka Malczewskiego (portret młodego Piłsudskiego). Pokazał przykłady pocztówek patriotycznych, zwracając uwagę na zawartą w nich symbolikę. Całość prezentacji dra Schabieńskiego ubarwiły liczne anegdoty.

Upamiętnianie marszałka Piłsudskiego

Marta Chmielińska-Jamroz z Biura Edukacji Narodowej IPN Oddział w Białymstoku przedstawiła najważniejsze przedsięwzięcia Naczelnego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, zrealizowane lub planowane w II połowie lat trzydziestych XX wieku. Zwróciła uwagę m.in. na baldachim nad wejściem prowadzącym do mauzoleum, w którym zamierzano pochować ciało Józefa Piłsudskiego w podziemiach wieży Srebrnych Dzwonów katedry na Wawelu. Kompozycja tego baldachimu miała bogaty program symboliczny. Elementy granitowego cokołu pochodziły z rozebranego pomnika Bismarcka, który stał w Poznaniu. Kolumny pochodziły z rozebranego soboru pw. św. Aleksandra Newskiego, który do 1926 r. stał na placu Saskim w Warszawie i dominował nad stolicą Polski. Elementy metalowe (kapitele i bazy kolumn) miały pochodzić z przetopionych armat, które Austriacy pozostawili na Wawelu. Wykorzystane detale symbolizowały trzech zaborców i trzy armie zaborcze pokonane przez wodza narodu, który w 1918 r. odzyskał niepodległość. Wszystko miało na celu budowanie poczucia wielkości postaci Piłsudskiego.

Dalej p. Chmielińska-Jamroz zwróciła uwagę na grób matki Józefa Piłsudskiego na wileńskim cmentarzu na Rossie, w którym pochowano także serce marszałka, a także na kopiec Józefa Piłsudskiego na krakowskim Sowińcu. Szczegółowo przedstawiła plany upamiętnienia Józefa Piłsudskiego w różnych miejscowościach na terenie obecnego województwa podlaskiego (Augustów, Białystok, Suwałki, Sokółka, Sidra, Łapy, Kuźnica, Lipsk, Lipszczany, Białowieża, Hajnówka), opatrując je bogatą dokumentacją ilustracyjną i komentarzem nawiązującym do obecnego stanu miejsc, w którym miały stać pomniki, obeliski, tablice pamiątkowe, czy inne formy uczczenia marszałka.

Scenariusz wszystkich zajęć przygotowali dr Jarosław Schabieński i dr Waldemar Brenda. Stroną organizacyjną i prowadzeniem całości przedsięwzięcia zajął się dr Jarosław Schabieński. Wsparcie merytoryczne zapewnił IPN Oddział w Białymstoku. Większość wykładów i wszystkie zajęcia warsztatowe przeprowadzili pracownicy IPN. Uczestnicy zajęć otrzymali specjalistyczne publikacje związane z okresem walk o niepodległość Polski. O wysokim poziomie zaproponowanej nauczycielom oferty wykładowej i warsztatowej świadczą zasłużone, gromkie brawa, które organizatorzy otrzymali od uczestników zajęć w poszczególnych miejscowościach.

dr Tadeusz Mosiek
Kuratorium Oświaty
w Białymstoku

„Jestem Polakiem" - wychowanie patriotyczne w przedszkolu

Wychowanie patriotów jest procesem długotrwałym i zaczyna się już od najmłodszych lat. Żywa wyobraźnia małego dziecka, duża wrażliwość emocjonalna, zaciekawienie światem sprzyja kształtowaniu obrazu Ojczyzny, który pozostaje na całe życie. Od tego, jaki obraz Ojczyzny kształtuje się w umyśle dziecka, zależeć będzie, czy wejdzie ono w dorosłe życie świadome swojej tożsamości narodowej, pełne przywiązania do kraju ojczystego i ludzi w nim żyjących, wrażliwe na sprawy i zmiany dokonujące się w Polsce.

Wychowanie patriotyczne rozpoczyna się już od progu rodzinnego domu i towarzyszy dzieciom również w przedszkolu. Rodzina powinna być źródłem norm, wartości kształtujących postawy młodego człowieka. To w niej powinien się pogłębiać szacunek do symboli narodowych, do małej i Wielkiej Ojczyzny. Dobry przykład rodziców dostarcza dzieciom wzorców zachowania i reagowania w kontakcie z symbolami narodowymi.

Chcąc wspierać rodziców w tym trudnym zadaniu postanowiłyśmy wykorzystać wydarzenie, które ma znaczące miejsce w edukacji patriotycznej. Zorganizowanie w grupie obchodów Święta Niepodległości rozpoczęłyśmy od wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych. Dzieci z wielkim zaangażowaniem wykonywały takie utwory jak „Rozkwitały pąki białych róż", „Pierwsza Brygada" czy „Przybyli ułani".

Gdy nadszedł ten uroczysty dzień przedszkolaki w odświętnych strojach przywitały rodziców i dziadków. Na początku nie mogło zabraknąć najpiękniejszego tańca narodowego, jakim jest polonez. Dzieci dumnie prezentowały nasze symbole narodowe, opowiadały w wierszu o pięknym kraju ojczystym, zatańczyły Trojaka. „Katechizm Młodego Polaka" wypowiedziany dumnie chórem 6-latków wywołał niezapomniane wrażenie. Jednak największą radość sprawiło wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych. Rodzice z dumą i wzruszeniem patrzyli na swoje małe jeszcze dzieci, które tak pięknie mówią o tym, że kochają nasz kraj. Wspólnie odśpiewany hymn zakończył część oficjalną. Po niej zgodnie z tradycją postanowiłyśmy zaproponować wykonanie kokardy narodowej. Rodzice dowiedzieli się, jakie jest znaczenie symboliki kolorów. Byli zaskoczeni tym, że kotylion to błędna nazwa, niezgodna z polskimi tradycjami. Po krótkiej instrukcji rodziny przystąpiły do pracy. Zaangażowanie rodziców utwierdziło nas w przekonaniu, jak potrzebne są takie działania. W sali zapanowała atmosfera wspólnoty, dumy z naszych symboli narodowych i z naszego kraju. Doświadczenie to wpłynęło z pewnością pozytywnie na kształtowanie postaw młodych patriotów.

Wychowanie patriotyczne jest tą dziedziną, w której zarówno nauczyciel jak i rodzic powinien być przekonany, że otworzył dziecięce serca i umysły na kraj ojczysty i ludzi w nim żyjących.

Małgorzata Makuch
Małgorzata Perkowska
Przedszkole Samorządowe Nr 2
„Pod Słonkiem" w Białymstoku

Podlaskie Wieści Oświatowe

Nr 1 (203) ISSN 1509-3336 styczeń 2018

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego